

Tisková informace

Podklady pro tiskovou konferenci předsedkyně ERÚ Aleny Vitáskové dne 7. 7. 2014

Hlavní výhrady ERÚ k novele energetického zákona

Předsedkyně Energetického regulačního úřadu (ERÚ) Alena Vitásková dnes na tiskové konferenci představila 4 hlavní výhrady proti novele zákona č. 458/2000 Sb. (energetický zákon, zákon) a zároveň uvedla konkrétní příklad dopadů do regulačních vyhlášek ERÚ ještě před přijetím tohoto zákona. „*Navržená novela energetického zákona v podstatě popírá smysl existence regulátora a dává do rukou regulovaných subjektů zákonnou možnost regulaci znemožnit a vyjednat si individuální podmínky. Návrh novely vychází vstřícně přirozenému monopolu, naopak na spotřebitele a jejich ochranu má negativní dopad,*“ uvedla dnes A. Vitásková s tím, že výhrady se týkají konkrétních částí novely, které nebyly projednány s regulátorem.

„*Ministerstvo průmyslu a obchodu (MPO) veřejně slíbilo debatu o konečné podobě zákona a zpočátku to vypadlo, že slib splní. Měli jsme přes 110 připomínek, o všech se jednalo. Pak jsme však z projednávání poslední verze byli vynecháni. Místo toho ministerstvo připravilo klíčové změny ve finální předloze, pravděpodobně za vydatné pomoci regulovaných subjektů a jejich poradenských firem. Stejnou situaci jsme řešili v loňském roce, kdy po týdnech vyjednávání se najednou v legislativním procesu objevila úplně jiná verze. Nakonec tehdy musel zasáhnout ministr průmyslu a obchodu a kompletní návrh stáhnout a odložit jeho přípravu. Zmíněné zásadní změny poškozují ty, kdo za energie platí, a jednoznačně zvýhodňují ty, kdo na energiích vydělávají,*“ řekl tiskový mluvčí ERÚ Jiří Chvojka.

Podle slov A. Vitáskové se rovnováha na trhu tímto společným postupem MPO a regulovaných subjektů změnila ve prospěch monopolů. „*Z prostředí, kde měli mít všichni účastníci energetického trhu rovná práva, se stal privilegovaný prostor pro monopolní výrobce a distributory, což bude mít negativní dopad do cen, dojde k jejich zvyšování. Je potřeba jasně říci, že takto předložená novela znamená v podstatě likvidaci nezávislé regulace cen energií v České republice, k níž jsme se zavázali v Evropské unii,*“ uvedla A. Vitásková s tím, že pokud bude novela přijata, bude ji „*jako loajální státní úředník pochopitelně plně respektovat a veškeré podzákoné normy budou bezodkladně v této souvislosti upraveny*“.

1) Rozpor mezi hlavním úkolem ERÚ a možností jeho naplnění v regulaci

Novela zákona č. 458/2000 Sb. (energetický zákon) přináší zásadní rozpor mezi posláním ERÚ, kdy mezi jeho hlavní úkoly patří zejména ochrana oprávněných zájmů zákazníků a spotřebitelů (§ 17, odst. 4: „*Energetický regulační úřad zejména chrání oprávněné zájmy zákazníků a spotřebitelů v energetických odvětvích.*“), a mezi podmínkami regulace, kdy podle verze zákona z dílny MPO musí ERÚ zajistit na prvním místě návratnost finančních zdrojů a finanční stabilitu regulovaných subjektů. Novela zákona přenáší veškerá rizika na

stranu ERÚ a následně na zákazníka. Při porovnání nových ustanovení zákona s posláním ERÚ je zřejmé, že jedna zákonná povinnost popírá druhou, tedy že ERÚ nemá možnost splnit požadavky ze zákona.

2) Zásadní změna v pohledu na regulaci

Klíčová změna týkající se způsobu regulace cen v energetice a základních principů je však ve změně § 19a, který se týká přímo toho, jak má ERÚ postupovat vůči regulovaným subjektům. V současném znění zákona má regulátor zajistit oprávněné nároky licencovaných subjektů tak, aby stanovené ceny pokrývaly účelně vynaložené náklady na zajištění spolehlivého, bezpečného a efektivního výkonu licencované činnosti, dále odpisy a přiměřený zisk zajišťující návratnost realizovaných investic.

V novele energetického zákona je však těmto principům předřazena povinnost zajištění návratnosti finančních zdrojů použitých při výkonu licencované činnosti a finanční stability příslušného držitele licence. Pokud tedy ERÚ bude připravovat jakákoliv rozhodnutí v regulaci, vždy bude každý regulovaný subjekt požadovat na prvním místě zajištění své finanční stability. Pod tímto termínem si lze představit v zásadě každé navýšení nákladů ze strany regulovaných subjektů, které mohou požadovat bez jakéhokoliv omezení. V praxi se tak upouští od regulace ve smyslu ochrany před monopoly a zavádí se ochrana monopolů. Ani u subjektů podporovaných podle zákona o obnovitelných zdrojích nemá ERÚ povinnost zajistit finanční stabilitu.

<p>Současné znění § 19a: Regulace cen</p> <p>(1) Při regulaci cen přenosu elektřiny, přepravy plynu, distribuce elektřiny a distribuce plynu postupuje Energetický regulační úřad tak, aby stanovené ceny pokrývaly účelně vynaložené náklady na zajištění spolehlivého, bezpečného a efektivního výkonu licencované činnosti, dále odpisy a přiměřený zisk zajišťující návratnost realizovaných investic do zařízení sloužících k výkonu licencované činnosti. To neplatí v případě cen za mezinárodní přepravu plynu, pokud Energetický regulační úřad rozhodne o odlišném postupu tvorby těchto cen založeném na tržním způsobu. Energetický regulační úřad bere v úvahu jím schválený plán rozvoje přenosové soustavy, plán rozvoje přepravní soustavy a předvídatelnou budoucí poptávku a požadavky na provozní zabezpečení přenosové soustavy, přepravní soustavy a distribučních soustav a opatření provedená za účelem zajištění bezpečnosti dodávek plynu podle přímo použitelného předpisu Evropské unie.</p> <p>(2) Energetický regulační úřad postupuje obdobně podle odstavce 1 věty první při věcném usměrňování ceny tepelné energie.</p> <p>.....</p>	<p>Navrhované nové znění §19a:</p> <p>(1) Při stanovení pravidel pro regulaci cen za související službu v elektroenergetice a související službu v plynárenství postupuje Energetický regulační úřad transparentním a předvídatelným způsobem tak, aby vytvořil podmínky</p> <p>a) pro zajištění návratnosti finančních zdrojů použitých při výkonu licencované činnosti a finanční stability příslušného držitele licence,</p> <p>b) pro rozvoj a obnovu příslušné soustavy zabezpečující uspokojení předvídatelné budoucí poptávky a požadavků na provozní zabezpečení příslušné soustavy v rozsahu umožňujícím řádný výkon licencované činnosti,</p> <p>c) pro provedení opatření za účelem zajištění bezpečnosti dodávek plynu podle přímo použitelného předpisu Evropské unie.</p> <p>(2) Při regulaci cen podle odstavce 1 dále postupuje Energetický regulační úřad tak, aby stanovené ceny pokrývaly účelně vynaložené náklady, odpisy majetku sloužícího k výkonu licencované činnosti, další finanční zdroje potřebné pro obnovu tohoto majetku a přiměřený zisk zohledňující povahu a rozsah rizik spojených s výkonem licencované činnosti.....</p>
---	--

3) Významné komplikace ve vydávání regulačních rozhodnutí

Zásady regulace, které se následně promítají do vyhlášky upravující jednotlivá regulační období, budou podle novely zákona vydávány formou opatření obecné povahy. To umožní kterémukoliv regulovanému subjektu napadnout obecné principy regulace v rámci správního soudnictví. Následně bude řízení o parametrech regulace vedeno jako klasické správní řízení, v jehož rámci lze podat řádné i mimořádné opravné prostředky, takže se může táhnout několik let. Nyní jsou parametry regulace uvedeny ve vyhlášce o regulaci cen, je to jediná možnost, jak nějaká pravidla vůbec stanovit, vždy se tak děje po dohodě s regulovanými subjekty.

Stejný proces se bude opakovat i každý rok v řízení o cenách, kde reálně hrozí, že nebude žádné platné a účinné rozhodnutí o parametrech nebo o cenách, které by daným subjektům regulovalo ceny.

Spolu s tím se v zákoně objevují povinné lhůty při přípravě pravidel regulace (§ 17e, odst. 5–11), které nahrávají regulovaným subjektům a jsou diskriminační vůči zákazníkům a výrobcům, zejména co se týče postupu informování a lhůt pro připomínky. Navíc má ERÚ povinnost podle těchto pravidel konzultovat i libovolný záměr cokoli změnit, tedy existence ERÚ je tím pádem bezpředmětná, protože k žádné změně nikdy nedojde. Navíc má zákon vejít v platnost od poloviny roku 2015, takže pravidla pro rok 2016 už nebude možné přijmout a dodržet přitom lhůty dané novelou zákona.

4) Netransparentní a nátlaková možnost uzavření veřejnoprávní smlouvy

V případě, že nevejdou v platnost pravidla regulace, mají licencované subjekty možnost dohodnout se na parametrech a cenách s ERÚ formou smlouvy namísto vydání rozhodnutí, a to bez jakéhokoli odkazu na alespoň přiměřené použití zásad platných pro regulaci formou rozhodnutí ve správním řízení. Půjde o smlouvy opatřené obchodním tajemstvím, zcela bez pravidel platných pro standardní regulaci, v nichž budou mít regulované subjekty možnost požadovat legální obcházení pravidel regulace.

V podstatě jde o mechanismus s velkým „vydíracím“ potenciálem, kdy regulovaný subjekt může nabídnout vstřícný postoj (například stažení žaloby u správního soudu) výměnou za podepsání individuální smlouvy. ERÚ bude nucen o podobných smlouvách jednat, aby platil nějaký cenový rámeček. Každý subjekt však bude postupovat podle jiných podmínek a nikdo veřejně a transparentně nezjistí, jak se k dané cenové dohodě došlo. Popírá to smysl regulace a existence ERÚ jako nezávislého úřadu, který má zejména chránit zájmy spotřebitelů a zákazníků.

5) Novela zákona má dopad do regulace plynárenství již nyní

Návrh novely energetického zákona, který byl předložen MPO do meziresortního připomínkového řízení, **zcela zásadně mění principy regulace**. ERÚ přistupuje k regulaci v souladu s požadavky transparentnosti, stability, předvídatelnosti a zachování právní jistoty pro regulované subjekty. Z tohoto důvodu nemůže ERÚ vydat regulační vyhlášku pro plynárenství pro IV. regulační období v současné podobě, kdy ji dokončil po dvouletém procesu do legislativního procesu. Vzhledem k tomu, že se připravuje novela energetického

zákonu a ERÚ zná možné dopady na zásady regulace, přivedl by obor plynárenství do právní nejistoty.

ERÚ tak předloží regulační vyhlášku pro plynárenství s prodloužením III. regulačního období o rok. Regulační vyhláška pro plynárenství upravující IV. regulační období bude vydána bezodkladně po schválení novely energetického zákona tak, aby pravidla regulace měla oporu v novelizovaném energetickém zákoně a platila od 1. 1. 2016.

„My jsme při přípravě nové vyhlášky pro IV. regulační období postupovali podle stávajícího znění § 19a energetického zákona, podle něhož jsme měli zajistit oprávněné nároky licencovaných subjektů. V okamžiku, kdy jsme po dvouletém úsilí vyhlášku připravili k projednání v legislativní radě vlády, byl přes náš velký nesouhlas celý § 19a v připravované novele zákona zásadně změněn. Tím dochází k zásadní změně principu regulace,“ uvedla místopředsedkyně ERÚ zodpovědná za regulaci Martina Krčová.

„V této situaci nemůže regulátor udělat nic jiného, než prodloužit III. regulační období pro obor plynárenství o rok a vyhlášku pro IV. období vydat, jakmile bude zřejmá zákonná úprava způsobu regulace v České republice, tedy jakmile bude přijata novela energetického zákona. Jen tak můžeme zajistit regulovaným subjektům to, na co mají nárok, tedy mimo jiné právně stabilní prostředí v oblasti nastavení pravidel regulace,“ řekla dále A. Vitásková.

ERÚ se již několik let snaží prosadit, aby zejména společnosti NET4GAS a RWE musely proinvestovat více než tři miliardy korun, které vybraly od zákazníků, ale nepoužily je na investice tak, jak bylo určeno. *„Přestože pravidla IV. regulačního období toto zohledňují a neproinvestované finanční prostředky budou muset subjekty vrátit a investovat do plynárenských zařízení, musíme kvůli zásadní změně v novele připravené MPO tento náš krok odložit,“* uvedla A. Vitásková.

Společnosti PPD (Pražská plynárenská Distribuce) a E.ON Distribuce přiznané povolené odpisy dle zjištění ERÚ ve III. regulačním období proinvestovaly. Naopak RWE neproinvestovalo 1,198 miliardy Kč a společnost NET4GAS neproinvestovala dokonce 1,828 miliardy Kč v rámci III. regulačního období. Tyto prostředky měly být investovány v ČR do infrastruktury sloužící českým spotřebitelům, kteří výše uvedené prostředky zaplatili zálohově dle plánování investic, jež jednotlivé firmy předkládaly regulátorovi. ERÚ připravil mechanismus pro jejich proinvestování ve IV. regulačním období, ale nyní se tento proces odkládá.

6) Problematika NET4GAS – mezinárodní plynovod Stork II – Moravia

Vedení společnosti NET4GAS zavádějícím způsobem informuje o situaci kolem výstavby mezinárodního plynovodu, kdy uvádí, že vlivem nastavení regulace nebude moci investovat. K tomu ERÚ sděluje následující informace:

- Výstavba plynovodu Moravia se řeší již několik let. Z důvodů, které nikdy nevysvětlila, zrušila společnost NET4GAS původní připravovaný projekt na financování tohoto plynovodu z evropských finančních prostředků.
- Polská strana naopak svoji část plynovodu financovat z evropských prostředků bude.

- Přestože na to není podle regulační metodiky nárok, NET4GAS stále požaduje, aby se plynovod hradil z větší části ze strany českých spotřebitelů. Regulátor požaduje dodržení regulačních pravidel financování, a to podle alokačního klíče, tj. spravedlivý nižší dopad do cen konečných spotřebitelů na české straně, než požaduje NET4GAS.
- Bude-li vládou České republiky vydáno vládní usnesení na plné financování tohoto plynovodu ze strany českých spotřebitelů, regulátor se tím bude zabývat.
- NET4GAS již má od českých spotřebitelů uhrazeno 1,8 mld. Kč na investice, které v rozporu s pravidly neproinvestoval – plynovod Moravia je v této chvíli tedy již ze strany českých spotřebitelů předplacen.
- RWE v soutěži prodalo NET4GAS, pravděpodobně za nejvyšší nabídnutou cenu. ERÚ upozornil investory, že kupní cenu nelze v regulaci zohledňovat, nejedná se o skutečnou hodnotu aktiv, která má vliv na regulaci. Český zákazník tedy nemůže hradit finanční náklady související s koupí aktiv.
- NET4GAS vstupoval do III. regulačního období s největším koeficientem přecenění aktiv (koeficient pro přecenění byl 3,7), což má pochopitelně výrazný pozitivní vliv na výnosy této společnosti.
- Pro informaci uvádíme koeficienty přecenění majetku u ostatních společností (data k přelomu let 2005 a 2006):
 - a. Pražská plynárenská Distribuce – 1,7
 - b. E.ON Distribuce – 1,7
 - c. RWE celkem – 2,4
 - i. VČP Net – 3,6
 - ii. SMP Net – 2,8
 - iii. JMP Net – 1,8
 - iv. RWE GasNet – 2,4
- Z hlediska zájmů všech členů Hospodářské komory je překvapující její postup při vyjednávání pravidel IV. regulačního období, kdy jako své zástupce na jednání vyslala zaměstnance RWE a NET4GAS.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem je zarážející, že vedení NET4GAS opakovaně informovalo představitele českého státu zcela tendenčně a v rozporu s fakty. Proto jsme se také rozhodli zveřejnit tabulku popisující, jak která společnost v rámci III. regulačního období investovala.

Pochopitelně není možné do investic započítat nákup českého plynárenství v roce 2002 skupinou RWE. V některých grafech obou výše zmíněných společností se objevují tato zcela chybná data, kdy se kupní cena uvádí jako investice.

Tabulka 1: Přehled neproinvestovaných odpisů distribučních společností (v mil. Kč) – záporné hodnoty znamenají, že regulované subjekty investovaly více, než obdržely

PPD	2010	2011	2012	2013	2014	Celkem
Povolené odpisy	381	394	405	428	440	2 048
Aktivované investice	363	590	499	467	560	2 479
Neproinvestované odpisy	18	-195	-94	-39	-120	-431

E.ON Distribuce	2010	2011	2012	2013	2014	Celkem
Povolené odpisy	261	265	269	268	271	1 334
Aktivované investice	318	489	357	340	284	1 788
Neproinvestované odpisy	-57	-225	-88	-72	-13	-455

Společnosti RWE	2010	2011	2012	2013	2014	Celkem
Povolené odpisy	3 443	3 520	3 533	3 547	3 707	17 749
Aktivované investice	2 923	2 987	3 445	3 692	3 504	16 551
Neproinvestované odpisy	520	533	88	-145	203	1 198

NET4GAS	2010	2011	2012	2013	2014	Celkem
Povolené odpisy	710	730	716	636	520	3 312
Aktivované investice	197	114	585	287	301	1 484
Neproinvestované odpisy	513	616	130	349	219	1 828